

د قبر عذاب او نعمت

راټولوونکی: عبدالحق ثاقب

اپریل ۲۰۲۳

Ketabton.com

د قبر عذاب او نعمت یوه له هغو جنجالي موضوعگانو څخه ده چې په اوسنیو وختونو کې یې د خلکو پام ځان ته اړولی دی ،
ځینې علماء له دې څخه منکر ښکاري ، او عامه ذهنونه یې پر دې مغشوش کړي چې گویا د قبر عذاب نشته . په دې لیکنه کې
هڅه شوې ، د قبر عذاب د قرآن کریم پر آیتونو ، احادیثو او په علم او فلسفه ثابت کړو .

په دې لیکنه کې مو هڅه کړې ، د قبر عذاب د قران کریم پر ایتونو ، د پیغمبر علیه السلام پر احادیثو او علم باندې ثابت کړو . دا په داسې حال کې ده چې ځینې له دین ناخبره کسان تر منکر دي چې په اسلامي ټولنه کې یې د بې علمۍ له وجهې ستره فتنه جوړه کړې .

انسان له مرگه وروسته له دوه حالتونو سره مخ کیږي ، یا به په نعمتونو او یا به په عذاب کې وي ، په دې اړه د الله تعالی په کتاب قران کریم کې گڼ نصوص راغلي دي ، الله ﷻ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته په یو خطاب کې فرمایي : (ولو ترى اذ الظالمون فی غمرات الموت والملائكة باسطوا ایدیهم ، اخرجوا انفسکم ، الیوم تجزون عذاب الهون)

ژباړه : وبه گورې ظالمان چې د مرگ په سکرانو کې به وي او ملایکو به ورته خپل لاسونه ور غځولي وي ، وایې به یو بل ته چې روح یې راوباسئ ، نن به تاسې ته سپک عذاب درکړل شي) له دې څخه مراد هغه ورځ ده چې ساه یا روح یې وځي ، نه د قیامت ورځ . نو دا یو ستر دلیل دی چې ظالمان به سمدلاسه له مرگ وروسته دالله له عذاب سره مخامخ کیږي . دا د قبر پر عذاب ښکاره دلیل دی . بل ځای الله تعالی فرمایي : فکیف اذا توفتهم الملائكة یضربون وجوههم وادبارهم) ژباړه : څنگه به وي هغه حالت چې ددوی ارواح د مرگ ملائکې اخلي ، دوی به خپل مخونه او شاگانې وهي . له دې څخه مراد دا نه دی چې دوی به د قیامت پر ورځ ځانونه وهي ، نه ! دوی به د برزخ په ژوند کې له دې حالت سره مخامخ کیږي .

الله ﷻ د فرعون او د هغه د ملګرو په اړه وایې : (وحاق بآل فرعون سوء العذاب) ژباړه : فرعون او د هغه ملګري په بد عذاب گرفتار شول . نو دغه بد عذاب به کوم وو ؟ ورپسې ایت شریفه کې یې واضح کړی ، الله تعالی فرمایي : (النار یعرضون علیها غدوا وعشیا ، و یوم تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون اشد العذاب) ژباړه : پر فرعون او ملګرو به یې سهار او بېگاه عذاب وړاندې کیږي ، او کله چې قیامت راشي ، وبه ویلی شي چې د فرعون ملګري سخت عذاب ته ورداخل کړئ !

ومو لیده چې عذاب به چېرته وي ؟ ثابته شوه چې له قیامت وړاندې به ظالمان له بد عذاب سره سهار او بېگاه او هر مهال مخ کیږي . تر دې به بل ښکاره دلیل د قبر پر عذاب چېرته وي ؟ د برزخ په ژوند کې به دوی له سخت عذاب سره مخامخ وي .

خو اوس یوه بله مهمه موضوع ده چې هر چاته ښایي پیدا شي ، هغه دا چې آیا دغه عذاب روح او بدن دواړو لپاره دی ؟ او که یوازې د بدن او یا یوازې د روح لپاره دی ؟

جمهور علماء پر دې آند دي چې نعمتونه د بدن او روح دواړو لپاره دي ، همدا ډول عذاب هم د بدن او روح لپاره دی . خو دلته پوښتنه دا پیدا کیږي چې انسان له مرگه وروسته یو کال یا دوه کاله وروسته ختمیږي او بدن یې خاورې کیږي ، نو څنگه به نعمتونه او عذاب ورکوي . . . علماء ددې دیني نه ، بلکې علمي جواب وایې . د مسلمانانو فیلسوفانو ، لکه فارابي ، ابن رشد ، ابن سینا ټولو پر دې بحث کړی ، او دا یو علمي حقیقت دی .

انسان په دنیا کې دوه ترکیبه لري ، په دې مانا چې انسان له بدن او روح څخه جوړ دی . او کله چې انسان وفات شي ، او د برزخ ژوند ته انتقال شي ، بیا هم همدغه دوه ترکیبه له ځانه سره لري چې عبارت دی له جسد یا بدن او روح څخه . خو توپیر یې دادی چې په دنیا کې روح د بدن لپاره محبوسه یا بندي وي . دا په دې مانا چې اروا په فضاء کې گرځېده ، د الله ﷻ اراده وه چې دا روح یا اروا د بدن په دغه پنجره کې بندي کړي ، دا به د یوې ټاکلې مودې او د انسان د عمر په اندازه بندي وي . نو

ترکومه چې روح په دې بدن یا جسد کې بندي وو ، د بدن له حرکت سره یوځای حرکت کوي او تر دې هاخوا نور هېڅ نه شي کولی ، ځکه دا روح په دې پنجره کې بندي دی . خو کله چې انسان وفات شي دا حالت بدل شي ، له دې وروسته بدن د روح تابع شي ، حال دا چې په دنیا کې روح د بدن تابع وو . کله چې انسان په غوره خاتمې او ایمان سره وفات شي ، روح یې فضاء ته وځيږي او په هواء کې گرځي ، داسې شي لکه څنګه چې پخوا وو او د انسان په بدن کې بندي شي . خو د روح اړیکه له دې جسد سره دوامداره وي او هېڅ انقطاع نه پیدا کیږي . دا حالت تیار د لمر وړانګو ته ورته دی ، کورئ چې لمر له ځمکې ډېر لیرې دی خو وړانګې یې موږ ته راغځېدلي دي . روح هم خپلې وړانګې لري ، په هواء او فضاء کې گرځي او چکرې وهي ، خو وړانګې یې د انسان له بدن د جسم له ټولو ذراتو سره اړیکه لري . په همدې تړاو بدن د نعمت او عذاب احساس کوي .

انسان ډیری وختونه کله چې دا علمي حقیقتونه واورې ، نو هڅه کوي چې د برزخ یا د قیامت حالت او د آخرت ژوند له هغه حالت سره مشابه کړي چې دی یې په دنیا کې تجربه کوي . دی یې سمدلاسه د خپل ذهن تلې (ترازو) ته واچوي ، خو دا یوه تېروتنه ده ، ځکه هغه حالت ته باید د دنیا په ذهن ونه کتل شي . سمدلاسه وايي ، نه والله ، دا خو عقل نه مني ، او یا یې عقل مني ... مغرض انسانان دا مهال مختلفې ناوړه سیناریو ګانې جوړې کړي . دا انسان چې څه اوږي سمدلاسه یې ددې دنیا په قانون کې کیږدي . خو په یاد ولرئ چې له مرګه وروسته هلته بل قانون دی . د دنیا دغه قوانین چې موږ یې په ښوونځیو ، پوهنتونو او مراکزو کې وایو او مطالعه کوو ، دا د همدې دنیا له ژوند سره برابر دی ، کله چې له دې دنیا کوچیږو ، دغه قوانین هم نور ورسره ورتولیري ، هلته بیا نور قوانین رامنځته کیږي . دا چې موږ په هغه دنیا کې ژوند نه دی کړی ، دا یوه تېروتنه ده چې ددې دنیا قوانین پر هغه جهان عملي او یا حاکم کړو . الله ﷻ د ژوند د ټولو برخو لپاره جلا جلا قوانین وړاندې کړي او په قران کې او احادیثو کې یې واضح کړي دي .

دا هم اړینه نه ده چې له قران کریم څخه دې په ډېرو ښکاره الفاظو یادونه وشي ، که څه هم د قبر د عذاب په اړه ډېره ښکاره یادونه شوې ده ، له دې څخه انکار نو بیا جهالت دی او په دې آیتونو سترګې پټول دي . د پیغمبر علیه السلام په احادیثو کې هم یادونه شوې ده ،

رسول الله ﷺ یوه ورځ په دوه قبرونو باندې تېرېده ، ملګرو ته یې وویل ، په دې دوه قبرونو باندې ډېر سخت عذاب دی او دوی په داسې ډېره غټه ګناه هم خدای نه دی رانیولي ، په دې مانا چې دوی کولی شول ځان ترې وساتي ، یو چې وو د خلکو ترمنځ به یې چغل خوري کوله ، او بل به د تشو متیازو له څاڅکو ځان نه ساتلو . په حدیثونو کې ډېر ګڼ دلایل شته چې په قبر کې نعمتونه او عذابونه شته .

کله چې یو کس وایي په قران کریم کې د قبر پر عذاب یا نعمت دلیل نشته ، نو ورته ووايه چې له کومه ادرسه تاسې د ماخوستن څلور رکعتنه فرض لمونځ کوئ ؟ په قران کریم کې خو دا یادونه نه ده شوې . یو کس چې د ماښام لمونځ شپږ رکعتنه کوي ، پر هغه هم انکار نه شي کولی . همداسې ګڼ مثالونه شته . همدا ډول د زکات مسایل او نور فروع او آن اساسات په حدیثونو کې راغلي دي . دا ډېره له حقیقته لیرې خبره ده . دا ډول خلک په خپل مزاج دین تعبیروي .

خو ځینې بیا په دې آند دي چې نعمت او عذاب د روح لپاره دی او بدن د هېڅ شي احساس نه شي کولی ، خو دا یوه تېروتنه ده . درد د بدن لپاره دی ، هم د قیامت پر ورځ او هم د برزخ په ژوند کې . دلیل یې دادی چې ، روح دلته هېڅ ګناه نه ده کړې ، روح خو له پاکې فضاء څخه راغله او په دې بدن کې بندي شو ، دا چې روح د یو کافر په بدن کې ځای پر ځای شو ، بیا هم روح

د خپل خالق سره دوستۍ ته ليواله ده . دا روح همپس ددغه ملحد او کافر انسان له بدبختيو سره په تکليف او ازار کې وه او ورسره مخالف وو . نو عذاب د بدن لپاره دی نه د روح لپاره . روح يوازې د بريښنا رول اداء کوي ، کله چې د بدن خاوند د عذاب مستحق وي ، دا روح ورته عذاب را انتقالوي ، خو کله چې بدن د نعمت مستحق وي ، دا روح بيا ورته نعمتونه را انتقالوي .

نو په لنډه ويلی شو چې ، روح يا اروا يوازې د يوې بريښنا په څېر ده چې بدن ته احساس او شعور ليردوي .

بله موضوع داده چې ، کله جنت او دوزخ دواړه د قيامت پروخ فيصله کيږي ، نو بيا عذاب وړاندې ولې ورکول کيږي ؟

نېک انسان چې کله له ښې او نېکې خاتمې سره وفات شي ، نو اعتبار خاتمې ته دی ، کله چې دا انسان د ځنکدن پر مهال کلمه تکراروي او همپس يې ژوند د الله په پيروي کې تېر کړي وي ، په قبر کې هم نکير او منکر سره دهغه حساب او کتاب په بريالۍ سره تېر شوی دی . دا ملايکې ورته په قبر کې وايې چې په دوزخ کې دې خپل ځای ته وگوره ، دا ځای ستا لپاره الله په جنت بدل کړی . دا په دې مانا چې ستا لپاره په دوزخ کې ځای وو ، خو هغه ځای لغوه شو او الله درته دهغې پرځای په جنت کې ځای درکړ . الله ﷻ ورته دا ځايونه په قبر کې وربښايی . نوموړی انسان ددې نعمتونو په ليدو خوند اخلي ، او د قيامت د انتظار شپې سبا کوي ترڅو همدغه ځای ته د قيامت پر ورځ داخل شي ، همدغه منظره د نېک انسان زړه ته خوشالي ورکوي ، او په مقابل کې هغه بد او کافر انسان دی ، هغه انسان چې د قبر په امتحان کې ناکام شي ، هغه ته ويل کيږي چې په جنت کې دې ځای ته وگوره ! دا هغه ځای دی چې تاته يې په دوزخ بدل کړ . نوموړی بدبخته انسان د قيامت تر ورځې له دې حالته ځوربيږي .

راتولوونکی : عبدالحق ثاقب

خپل نظريات راسره دلته شريک کړئ : abdulhaqsaqib@gmail.com

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**